

Gazeta Grudziądzka

Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus!

W Imię Boże!

Rok założenia 1894
Wydanie tańsze

Za Wiarę i Ojczyznę!

Najpoczytniejsze ludowe pismo polityczne i społeczno-gospodarcze,
poświęcone walce o prawa ludu wiejskiego i należne mu stanowisko w państwie.

Adres: Gazeta Grudziądzka
Tel. 1812 Grudziądz, Droga Łąkowa

Założyciel Wiktor Kulerski

P. K. O. Poznań nr. 200420

Hakata litewska znowu hula Gimnazja polskie pozbawione praw

Z Kowna donoszą: że litewskie ministerstwo oświaty nadesłało do dyrektorów trzech gimnazjów polskich pismo, w których nakazało natychmiastowe wydalenie z polskich szkół średnich wszystkich uczniów, których rodzice mają w paszportach wewnętrznych zapisaną narodowość litewska. Zarządzenie to wydano w czasie kiedy podania tych rodziców do ministra spraw wewnętrznych o poprawienie fałszywego zapisu ich narodowości dotychczas są niezalutwane.

Równocześnie ministerstwo oświaty cofnęło wszystkim gimnazjom polskim dotychczasowe uprawnienia, na podstawie których świadectwa tych szkół były równoważne ze świadectwami szkół państwowych. To zarządzenie w praktyce równa się likwidacji gimnazjów, gdyż odbiera im wszelkie znaczenie dla uczniów.

Nadmienić należy, że zarządzenie o wydaleniu uczniów jest bezprawne, ponieważ ustawa o szkołach średnich nie przewiduje sposobu ustalenia narodowości uczniów, a odpowiednie zarządzenie nie wykonawcze nie zostało dotychczas wydane. Decyzja ministerstwa opiera się na okólniku z 1927 roku, wydanym wówczas dla szkół powszechnych.

Wszelkie starania polskich organizacji oświatowych, zmierzające do wykazania niezgodności podobnego zarządzenia z brzmieniem ustawy o szkołach średnich, pozostały bez odpowiedzi premiera i ministra oświaty, do któ-

rych Polacy wystosowali odpowiedni memorial.

Obecne zarządzenie jest najcięższym ciosem, jaki rząd litewski zadał szkolnictwu polskiemu w ostatnim dziesięcioleciu.

K o w n o — Zaostrzenie represji stosunków do ludności polskiej, zamieszkałej na Litwie, przejawia się rów-

nież w nierzemnych postępkach „nieznanych sprawców”. W tych dniach jakiś „nieznany sprawca” rzucił kamieniem w okno lokalu świetlicy polskiego towarzystwa „Pochodnia” w Kalwarii wybijając szybę i raniąc w głowę jedną z osób, przebywających w lokalu (ATE)

Załamanie się frontu chińskiego pod Szanghajem

Szanghaj — Dają się zauważyć widome oznaki kompletnego załamania frontu chińskiego pod Szanghajem. Oddziały japońskie, które ostatnio wylądowały w Hangczou szybkimi posunięciami zmusiły wojska chińskie do opuszczenia swych stanowisk.

Ostatnie wiadomości wskazują, że w ciągu niedziel Chińczycy ewakuowali Putung. Podczas gdy tysiące uchodźców chińskich szuka schronienia w dzielnicy międzynarodowej, wojska chińskie wycofują się pośpiesznie przez rzekę Wangpu i miejscowość Lun do

okolic położonych na zachód od Szanghaju. Wskutek wytworzonej nowej sytuacji, stanowiska wojsk chińskich położone na zachód od dzielnic międzynarodowej znalazły się w niebezpieczeństwie. Wraz z zajęciem Putung pozycje japońskie znajdują się jakgdyby w obcęgach atakujących oddziałów japońskich. Chińczycy pośpiesznie okopują się w ostatnio zajętych stanowiskach nad rzeką Wangpu, starając się przeszkodzić Japończykom w przeprowadzeniu się przez rzekę. (ATE)

Włochy przystąpiły do paktu antykomunistycznego

R z y m. — W sobotę o godz. 11 w pałacu Chigi w Rzymie został podpisany protokół, na mocy którego Włochy przystępują do układu antykomunistycznego zawartego 25 listopada pomiędzy Niemcami a Japonią.

Protokół składa się z wstępu, stwierdzającego niebezpieczeństwo komunizmu dla cywilizacji zachodniej i konieczność współpracy między państwami celem jego zwalczania. Tekst u-

mowy przewiduje wzajemną informację do działalności komunistycznej celem skutecznego zwalczania jej, oraz udzielanie sobie wzajemnej pomocy w walce z komunizmem. Strony umawiające się przewidują ewentualne przystąpienie do paktu innych państw, zagrożonych komunizmem. Celem wprowadzenia w życie postanowień paktu stworzona zostanie specjalna komisja, złożona z przedstawicieli Niemiec, Japonii i Włoch, która czuwać będzie nad jego wykonaniem.

Rekordowy urodzaj ziemniaków

Po pierwszym, prowizorycznym obliczeniu tegorocznych zbiorów (podanym do publicznej wiadomości przed dwoma miesiącami), — Główny Urząd Statystyczny dokonał obecnie, na podstawie cyfr zebranych co do masowych omłotów i wykopów ziemniaków, obliczenia powtórnego.

Według tego powtórnego obliczenia zbiory zbóż są nieco wyższe niż to poprzednio obliczono i wynoszą w milionach kwintali (kwintal — 100 kg.): pszenicy 18,4, żyta 58,3, jęczmienia 13,1, owsa 24,1, ziemniaków 378,0.

Najbardziej niespodziane są zbior-

ry ziemniaków. Początkowo przypuszczano, iż zbiory ziemniaków będą słabe, a to ze względu na silną posuchę panującą w okresie zawiązywania się kłębów. Pogoda jednak letnia i jesień doskonale dopisywała wzrostowi ziemniaków tak że zbiory wypadły nadspodziewanie dobre.

Obecny szacunek obliczamy na 378 milionów kwintali jest bowiem wyższy od poprzednich przypuszczeń aż o 59,2 milionów kwintali, oznacza wręcz niebywały urodzaj. Rekordowy dotąd wynik z roku 1936 (342,8 milionów kwintali) był od obecnego o 10 proc. gorszy.

Zaryzykowany autorytet

Prasa zagraniczna jest zazwyczaj lepiej poinformowana o tym, co się działo, co się dzieje i co się ma dziać w Polsce, aniżeli prasa polska, nie wyłączając polskiej prasy t. zw. prorządowej, która przeważnie bardzo mało wie o tym, co się w kraju naprawdę dzieje.

I tak też o ostatniej odprawie legionowo-peowiackiej prasa zagraniczna przynosi coraz to ciekawsze szczegóły, coraz to dalsze ujawnia rysy charakterystyczne tejże odprawy. Oczywiście, że nie wszystko, co pisze prasa zagraniczna, można tak bez wszelkich zastrzeżeń przyjmować. Wiadomości te niejednokrotnie mogą być tendencyjnie zabarwione. Ale z drugiej strony, jakże często wiadomości prasy zagranicznej, zwłaszcza niemieckiej, pokrywają się z wiadomościami, podawanymi w kraju jako plotki polityczne.

Przemówieniem marszałka Rydza-Śmigłego do peowiaków i legionistów zajmuje się obszernie prasa niemiecka. „Völkischer Beobachter” np. zamieszcza artykuł pod charakterystycznym tytułem: „Ultimatum Rydza Śmigłego”. Autor tego artykułu twierdzi, że sobotnia odprawa była „ostatnią próbą” marsz. Rydza Śmigłego uratowania jedności Związku Legionistów, który stanowi podstawę obecnego reżimu. P. marsz. Rydz-Śmigły miał powiedzieć do legionistów, że utworzony przez płk. Koca Obóz Zjednoczenia Narodowego i on sam stanowią jedność. Legioniści mogą iść z nim (marsz. Rydz-Śmigłym), albo nie, ale powinni pamiętać o swoim zadaniu, jako kregu słupa państwa polskiego.

Wynikałoby z tego, że p. marsz. Rydz-Śmigły rzucił na szalę polityczną autorytet generalnego inspektora sił zbrojnych, zaryzykował w grze politycznej autorytet wodza tychże sił zbrojnych na wypadek wojny. Piszemy zaryzykował. Bo czyż to nie jest ryzykiem, jeżeli się takim autorytetem popiera akcję polityczną pewnego obozu, o którym nie wiadomo, jaki obierze kierunek polityczny? Czyż nie jest ryzykanctwem wierzyć, że cały Naród w tymże obozie się znajdzie? A co się stanie, jeżeli się okaże, że akcja płk Koca zawiodła, nie tylko zawiodła, ale poniosła słomną kłeskę?

Spółczesność uważa obóz płk. Koca, Obóz Zjednoczenia Narodowego za zgalwanizowanego trupa B.B.W.Ru. I czy to ma wyrobić temuż obozowi zaufanie u Narodu? I do takiej wątpliwej gry politycznej p. marszałek Rydz-Śmigły przy-

(Ciąg dalszy na stronie 2-ej)

Dochody i wydatki państwowe we wrześniu

Tymczasowe zamknięcie rachunków skarbowych za październik, czyli za siódmy miesiąc bieżącego roku budżetowego, wykazują dochody ogółem w kwocie 197.659 tysięcy złotych i wydatki — 196.264 tys. złotych. Nadwyżka dochodów nad wydatkami wynosi zatem 1.395 tys. zł.

Ponieważ pierwsze 6 miesięcy bieżącego roku budżetowego przyniosły nadwyżkę w łącznej sumie 2.249 tys. złotych, przeto nadwyżka od kwietnia do października t. b. łącznie wynosi 3.644 tys. zł.

Król Hedżasu

Królem wszystkich Arabów

Paryż. — Według twierdzeń francuskiego pisma „Figaro” król Hedżasu, władca Mekki, słynny z wojowniczości wódz Wahabitów Ibn Saud, mając zapewnioną pomoc włoską, ma zamiar ogłosić się królem wszystkich Arabów, a tem samem pretendować do wpływów na ludy arabskie, osiadłe od Bagdadu aż do Maroka.

(Dalszy ciąg ze strony 1-ej)

klada rękę jako generalny inspektor sił zbrojnych, który na wypadek wojny ma być wodzem armii polskiej? Może sobie p. marszałek Rydz-Śmigły jako prywatna osoba bawić się w politykę, jeżeli mu na to odnośne ustawy zezwalają. Ale jako generalny inspektor sił zbrojnych? Tu coś nie jest tak zupełnie w porządku. Tu gdzieś powstało nieporozumienie pomiędzy generalnym inspektorem sił zbrojnych a Narodem. Bo Naród kocha armię, Naród jest gotów do ofiar krwi i mienia, jeżeli zajdzie potrzeba zasilić szeregi armii, albo poprzeć wielkie dzieło uzbrojenia. Ale Naród chce i żąda, ażeby ta armia była narodowa, a nie, co nie daje Boze, ozonowa! I to ozonowa dlatego, że generalny inspektor sił zbrojnych powiada, że on i partyjno-polityczny Obóz Zjednoczenia Narodowego stanowią jedność.

Armia przecież musi stać ponad partiami. I paczej jakżeż to będzie? Małoż to mamy w świecie przykłady, jak taka armia wygląda, jeżeli partia polityczna nią rządzi, jeżeli partia w szeregach armii, jej formacjach poszczególnych posiada „komitety wykonawcze”?

Co innego jest gromadzić Naród koło zwycięskiego sztandaru naszej Armii i co innego zamykać Naród w jednym obozie politycznym. Jeżeli bowiem pierwsze dla kraju jest koniecznym i właściwym w Polsce wcale nie tak trudnym zadaniem, bo Naród już w tej dziedzinie egzamin złożył na celujaco, — to drugie może dla kraju stać się zgubnym eksperymentem.

Ale na szczęście Naród polski, to naród twardy. Przetrwał on nie wole, nie ugiął się ani pod butem pruskim, ani też pod napaścią rosyjską. Zachował swój honor narodowy, ambicję narodową, ducha narodowego! Nie zatracił ani swej mowy ojczystej, ani Wiary ojców swoich!

I takiego Narodu nie należy zamykać w narzuconym obozie partyjno-politycznym! Do takiego Narodu trzeba umieć znaleźć inną drogę, drogę porozumienia, a nie drogę złe pojętego „zjednoczenia”.

I wobec takiego Narodu nie należy wystawiać na ryzyko autorytetu generalnego inspektora sił zbrojnych, nawet pod hasłem wzmocnienia obrony narodowej. Obrona narodowa bowiem wzmocni sam tylko sztandar naszej Armii.

Obawiamy się, że nad tym wszystkim pretorianie i doradcy marszałka Rydza-Śmigłego nie zastanowili się i nie usiłowali przekonać, że wciągają oni z całą świadomością i wybitnie złą wolą Armie w odmętach walki politycznej, której rezultaty mogą się stać dla nich jedną wielką niespodzianką.

w. z.

Polsko-niemiecka deklaracja

Rozmowy dyplomatyczne między Warszawą a Berlinem dały w rezultacie następującą deklarację:

Rząd polski i Rząd niemiecki miały sposobność omówić w sposób przyjazny położenie mniejszości polskiej w Niemczech i mniejszości niemieckiej w Polsce. Wyrażają one jednomyślnie przeświadczenie, że traktowanie tych mniejszości po-

siada duże znaczenie dla dalszego rozwoju przyjaznych stosunków sąsiedzkich między Polską a Niemcami, oraz że pomyślnie położone tych mniejszości może być w każdym z obu krajów o tyle skuteczniej zapewnione, o ile większa istnieć będzie pewność, że w drugim kraju będzie się postępowało w myśl takich samych zasad.

Dlatego też obydwie rządy stwierdzić mogły z zadowoleniem, że każde z obu państw uznaje w ramach swej suwerenności dla siebie za mające rodajne następujące wytyczne w postępowaniu wobec wymienionych mniejszości.

1. Wzajemny szacunek dla narodowości polskiej i niemieckiej zakazuje sam przez się wszelkiego usiłowania przymusowego asymilowania mniejszości, poddawania w wątpliwość przynależności do niej, lub czynienia trudności w ujawnianiu tej przynależności. W szczególności nie będzie wcale wywierany nacisk na młodocianych członków mniejszości w celu ich wynarodowienia.

2. Członkowie mniejszości mają prawo swobodnego używania swego języka w słowie i piśmie, zarówno w swych stosunkach osobistych i gospodarczych jak też w prasie i na zebraniach publicznych.

Pielęgnowanie języka lub obyczajów ojczystych, zarówno w życiu publicznym jak i prywatnym, przez członków mniejszości nie pociągnie za sobą ujemnych dla nich następstw.

3. Członkom mniejszości zapewnione będzie prawo zrzeszenia się w stowarzyszenia również o charakterze kulturalnym i gospodarczym.

4. Mniejszość może zakładać i utrzymywać szkoły z nauczaniem w języku ojczystym.

W dziedzinie kościelnej przyznane będzie członkom mniejszości prawo pielęgnowania życia religijnego w swym ojczystym języku oraz prawo organizacji kościelnej. Stosunki istniejące w dziedzinie wyznaniowej i działalności dobroczynnej nie będą przedmiotem ingerencji.

5. Członkom mniejszości nie mogą być czynione utrudnienia lub stawiane przeszkody z powodu ich przynależności do mniejszości przy wyborze lub wykonywaniu zawodu lub w działalności gospodarczej. Korzystają oni w dziedzinie gospodarczej z tych samych praw co członkowie większości w szczególności co do posiadania i nabywania nieruchomości.

Powysze zasady nie mogą w żadnym razie naruszać obowiązków bezwzględnej lojalności członków mniejszości w stosunku do państwa, którego są obywatelami.

Powysze zasady ustalone zostały w dążeniu do zapewnienia mniejszości słusznych warunków bytu i harmonijnego współżycia z większością narodową, co przyczyni się do rozwoju i zacieśnienia przyjaznych stosunków sąsiedzkich między Polską a Niemcami.

OBIETNICE HITLERA.

Kancelarz Hitler przyjął przedstawicieli Związku Polaków w Niemczech, którym oświadczył, że wspólna deklaracja niemiecko-polska o sprawie traktowania mniejszości ma poprawić i umocnić przyjacielskie stosunki między obu narodami.

JAK TO BĘDZIE?

Deklaracja powzięta. Nie pierwsza to, i zapewne nie ostatnia.

Jak się teraz życie Polaków w Niemczech łoży?

Jedno jest pewne Polska do deklaracji się zastосуje!!! Zawsześmy dotrzymywali umów.

A Niemcy?
Na to pytanie odpowie nam życie!

Flaga gdańska

ma być uzupełniona swastyką

Berlin — W związku z wiadomościami, jakoby w Gdańsku miała być wprowadzona flaga Rzeszy, oświadczone w Berlinie korespondentem zagranicznym, że p. Foerster jest źle zrozumiany. Nie mówił on o wprowadzeniu flagi Rzeszy w Gdańsku, natomiast należy się liczyć z tym, że partia narodowo-socjalistyczna zapropnuje sejmowi gdańskiemu zmianę flagi obecnej w tym sensie, aby do flagi tej, złożonej z dwóch krzyży i korony, został w sposób „artystyczny” dodany motyw swastyki, jako symbol łączności ideowej między Gdańskiem a Rzeszą.

Podobne wyjaśnienie zamieszcza również „Danziger Vorposten”, główny organ hitlerowców gdańskich.

Ani „wyjaśnienie” berlińskie, ani też oświadczenia pisma hitlerowskiego w Gdańsku sprawy nie wyjaśniają. „Uzupełnienie” flagi gdańskiej swastyką, jako symbolem łączności ideowej między Gdańskiem a Trzecią Rze-

szą, jest jaskrawym pogwałceniem obowiązujących traktatów i naruszeniem praw Polski w Gdańsku.

Polska nie może do tego dopuścić — tak brzmi zgodna opinia całego społeczeństwa polskiego. Uzewnętrznienie we fladze gdańskiej symbolu „łączności ideowej” Gdańska i Rzeszy może być w przyszłości wykorzystane przez politykę niemiecką na rzecz prowadzonej od dłuższego czasu kampanii hitlerowców gdańskich pod hasłem „Zurück zum Reich”. Zgoda Polski na „artystyczny motyw” swastyki mogłaby mieć w przyszłości nieobliczalne następstwa.

Polska na takie uzupełnienie zgodzić się nie może. Tym kategorycznym stwierdzeniem wyrażona jest cała dyskusja w społeczeństwie polskim. Wykonawcą tego całkowitego imperatywne sformułowanego stanowiska polskiej opinii publicznej winno być — kierownictwo polskiej polityki zagranicznej.

„Zielony Sztandar” o okólniku ministra wojny

Organ naczelny Stronnictwa Ludowego, na niedzielę 7 listopada, „Zielony Sztandar”, w artykule pt. „11 listopada” nadmienia, że „Pierwszy to bodajże raz od przewrotu majowego uznano, że poza sanacyjnymi organizacjami istnieją inne jeszcze organizacje młodzieżowe, jak ludowe „Wici”, jak

pepesowski „Tur” itp... Apel ministra spraw wojskowych, zwrócony do całej młodzieży polskiej, niezależnie od jej przekonań i zabarwienia politycznego, jest faktem godnym uznania. Oby to był pierwszy krok na drodze, która w interesie państwa odbyć trzeba!...

Rozłam w harcerstwie?

Mimo twierdzenia, że wynik głosowania na ostatniej Naczelnej Radzie Harcerskiej jest sukcesem wojew. Grażyńskiego, wrzenie wśród harcerstwa nie ustaje.

Głównym ośrodkiem fermentów jest Wielkopolska, gdzie niezadowolenie z politycznej gry p. Grażyńskiego idzie tak daleko, że wśród szeregu poważnych działaczy rozważana jest tam sprawa wystąpienia z ZHP i ogłoszenia deklaracji uzasadniającej ten krok

Rozłam w harcerstwie wielkopolskim pociągnąłby analogiczne wystąpienia w innych dzielnicach, a mianowicie w Warszawie gdzie działalność wojewoły Grażyńskiego spotka się z poważną opozycją.

Szumnie otrabione zwycięstwo woj. Grażyńskiego jest w tych warunkach problematyczne tym bardziej, że — jak się okazuje — znaczna część członków Rady (około jednej trzeciej) wstrzymała się od głosowania.

Odsłonięcie popiersia gen. Rozwadowskiego

Krakowski komitet budowy pomnika gen. Tadeusza Rozwadowskiego po uzyskaniu zezwolenia władz kościelnych uzyskał nareszcie zgodę władz konserwatorskich

na wmurowanie tablicy pamiątkowej i popiersia generała w krużganku kościoła O.O. Kapucynów.

Odsłonięcie tablicy i popiersia nastąpi dnia 6 listopada.

Samobójstwo wybitnego członka partii Henleina w więzieniu

Praga — W celu więzienia w Ceska Lipa popełnił samobójstwo członek zarządu partii Niemców sudeckich, architekt Heinz Ruthe. Powiesił się on na podwiązki, przy czym nogi związał krawatem, a usta, aby nie krzyknął, zakneblował. Dyrekcja więzienia zaskwestrowała wszystkie papiery zmarłego.

Heinz Ruthe należał do wybitniejszych przedstawicieli stronnictwa Niemców sudeckich i kierował z polecenia Henleina sprawami mniejszościowymi. Aresztowanie jego przed kilku tygodniami wywołało wielkie poruszenie i gwałtowną polemikę między prasą niemiecką a czechosłowacką. Aresztowano go pod zarzutem popełnienia przestępstwa przeciw obywatelności.

Masowe aresztowania w Maroku

Casablanca (ag). W Fezie, Rabacie, Medynie, Sale oraz innych miejscowościach Maroka władze francuskie zarządziły masowe aresztowania przeważnie natury prewencyjnej.

Wśród aresztowanych, poza tubylecami, znajdują się również Fran-

Żywimy i bronimy — Chcemy rządzić

Wiadomości bieżące

Czwartek, 11 listopada 1937 r.

Czwartek: Marcina
Wschód słońca: 6,47; zachód: 15,54
Piątek: 5 braci Polaków
Wschód słońca: 6,49; zachód: 15,52
Sobota: Stanisława
Wschód słońca: 6,51; zachód: 15,50

* Z POWODU ŚWIĘTA W DNIU 11-GO LISTOPADA niniejszy numer wydajemy w objętości 4 stron.

Z KONGRESÓWKI

WYPADEK SAMOCHODOWY POD WARSZAWĄ

Warszawa — Na 13-y m klm. szosy lubelskiej pod Warszawą samochód ciężarowy, prowadzony przez Szymona Baduchowskiego najechał na furmanke powożoną przez Stefana Muchę ze wsi Wola Młacka. Samochód wywrócił się, ulegając poważnym uszkodzeniom. Wóz został doszczętnie rozbity. Woźnica oraz jadący samochodem mężczyzna nieustalonego nazwiska doznali szeregu poważnych obrażeń.

Rannych przewieziono w stanie ciężkim do Warszawy i umieszczono w szpitalu Przem. Pańskiego. Szofer, porzuciwszy rozbity samochód, zbiegł.

4 OFIARY KATASTROFY KOLEJOWEJ

Śniatyn — W piątek w południe na dworcu kolejowym w Śniatynie — Żelęcu, na pograniczu polsko-rumuńskim, wydarzył się wypadek, w którym zginęła jedna osoba, a trzy odniosły ciężkie rany.

Od strony Kołomyi nadjeżdżał międzynarodowy pociąg z parowozem rumuńskim, który wjechał na boczny tor i wpadł na stojące tam próżne wagony.

KRWAWY SAMOSĄD NAD ŻŁODZIEJEM

Śloneim — We wsi Aleksandria gm. dereczyńskiej, wojew. nowogrodzkiego, wieśniacy dokonali samosądu nad zawodowym złodziejem Antonim Rudym, którego pobito tak dotkliwie, że po 4 godzinach zmarł. Sprawcy samosądu zostali aresztowani.

BANDYCI NA PLEBANI

Drohobycz — 3 bandytów wdarło się do mieszkania ks. grecko-katolickiego, Iwana Senety w Niedzielnej. Bandyty zasypali strzałami księdza i służącą Marię Pichelską.

Zaalarmowani strzelanina wartownicy spłoszyli opryszków, którzy zbiegli nie zabierając z plebanii.

Ksiądz Seneta niemal cudem wyszedł cało ze strzelaniny. Pichelska została ranna w piersi.

WIELKOPOLSKA

ODRABIAŁ REKĘ ŻŁODZIEJOWI

Bydgoszcz — Do plebanii w Ślaboszewie włamali się złodzieje, którzy skradli miód z ulów, a następnie przez wypiłowanie zamka w drzwiach obory, zamierzali skraść prosięta.

Ponieważ po usunięciu zamka drzwi nie otworzyły się, jeden ze złodziei włożył w otwór rękę. Na to czekał zaszczepiony w oborze stróż. Z całej siły rąbnął złodzieja siekiera w rękę, ucinając mu pół dłoni.

Złodzieje wraz z okaleczonym towarzyszem zbiegli i pościg za nimi nie dał rezultatu.

Ogłaszajcie

tylko w Gazecie Grudziądzkiej

4 RODZINY ZATRUTE MIĘSEM

Katowice — W Woznikach Śląskich w pow. lublinieckim uległa zatruciu, po spożyciu mięsa i kielbasy, rodzina robotnika kopalnianego Franciszka Kopeca, składająca się z 5 osób, oraz rodzina robotnika Wilhelma Hobika, licząca 7 osób.

Doświadczenia policyjne wykazały, że mięso i kielbasa zakupione zostały u miejscowego rzeźnika Franciszka Cichowskiego. Resztę niesprzedanego towaru skonfiskowano.

Stan chorych jest ciężki. Jest jednak nadzieja utrzymania ich przy życiu.

przyprawo do kawy w kostkach

oznacza zawsze jednokową dawkę a więc zawsze ten sam doskonały smak!

Katastrofa na przejeździe

Z Łodzi donoszą, iż na torze kolejowym pod Ozorkowem miał miejsce tragiczny w skutkach wypadek. Mianowicie furmanka z woźnicą i 3 pasażerami przejeżdżająca przez niezabezpieczony przejazd kolejowy wpadła pod pociąg osobowy jadący z Gdyni do Łodzi.

3 pasażerowie furmanki, których tożsamości na razie nie ustalono, ponieśli śmierć na miejscu. Woźnica zaś 23-letni Stanisław Król został ciężko ranny. W stanie beznadziejnym przewieziono go do szpitala.

3 osoby zginęły pod pociągiem

Na torze kolejowym pod Ozorkowem koło Łodzi miał miejsce tragiczny wypadek. Furmanka z woźnicą i 3 pasażerami przejeżdżająca przez niezabezpieczony przejazd wpadła pod pociąg jadący z Gdyni

ni do Łodzi. 3 pasażerowie furmanki, których tożsamości narazie nie ustalono, ponieśli śmierć, woźnica zaś 23-letni Stanisław Król jest ciężko ranny. Przewieziono go do szpitala.

Pułk. Więckowski przeciwko żydom

Komisaryczny prezydent Poznania, płk. Erwin Więckowski, wydał do podwładnych sobie urzędników miejskich okólnik, w którym zwraca im uwagę, „iż jest moralnym obowiązkiem każdego urzędnika miejskiego popierać chrześcijańskie i polskie kupiectwo Poznania.”

Ponadto wytyka p. Więckowski urzędnikom, że leczą się u lekarzy nie polskiej narodowości, chociaż Poznań ma wielką ilość lekarzy Polaków, specjalistów we wszystkich gałęziach medycyny.

Okólnik poza zachętą, zawiera także i rygory.

Śmierć 2 robotników w zwirowisku

Przy ul. Morskiej w Gdyni nastąpiła katastrofa obsuwania się zwirowiska. Śmierć poniosło 2 robotników: Józef Okrój i Leon Bychowski, zatrudnieni przy kopaniu żwiru. Akcja straży pożarnej i pogotowia technicznego przy

odkopywaniu zasypanych robotników trwała 5 godzin i była bardzo utrudniona ze względu na niebezpieczeństwo dalszego obsuwania się żwiru. Oczywiście po dotarciu do zawalonych byli oni już martwi.

Dramat magnata amerykańskiego na statku „Batory”

Podczas ostatniego rejsu naszego transatlantyku „Batory” z Ameryki do Gdyni wydarzył się na nim niezwykle dramat.

Oto statkiem tym powracał do Europy w towarzystwie swej żony bogaty jubiler amerykański, umysłowo chory Stefan Baloght, narodowości rumuńskiej.

Baloght wywedrował przed laty z miejscowości Tasznat w Rumunii i w St. Zjednoczonych prowadził rozległe interesy, trudniąc się handlem brylantami i złotem. Ostatnio wskutek niefortalnych operacji

FOGYL CHATELAIN'A (PARYŻ)
Pastyłki stosuje się przy schorzeniach gardła i dróg oddechowych
Do nabycia w aptekach i składach aptecznych

Notowania giełdowe ziemiopłodów

z dnia 10 listopada 1937 r. — Płacono złotych za 100 kg:

	Warszawa	Poznań	Kraków	Bydgoszcz
Pszonica zbier.	29,00—29,50	28,00—28,50	28,10—28,40	27,25—28,50
Zyto zbierane	23,50—24,00	22,25—22,50	23,60—23,85	23,00—23,25
Jęczmień	26,25—21,50	19,75—21,25	19,00—19,50	19,00—20,00
Jęczmień brow.	23,50—24,50	22,50—23,50	—	22,50—23,50
Owies	22,25—24,25	20,00—20,25	21,50—22,00	21,25—21,50
Mąka pszen. 65%	41,50—42,50	42,25—42,75	41,50—42,25	42,00—43,50
Mąka żytnia 65%	31,00—31,50	30,00—31,00	33,50—33,75	32,50—33,00
Strąby pszenne	15,50—16,00	14,75—15,25	14,50—14,75	15,50—16,00
Strąby żytnie	14,75—15,25	15,00—15,75	14,50—14,50	15,50—16,00
Rzepak zimowy	60,00—61,00	57,00—59,00	58,00—59,00	55,00—58,00
Groch polny	30,00—32,00	—	26,00—28,00	—
Groch Wiktorja	30,00—32,00	24,50—26,50	32,00—34,00	23,50—25,50
Kuchy rzepak.	19,50—20,00	20,00—20,25	—	20,00—20,50
Kuchy lniane	22,25—23,00	23,25—23,50	—	24,00—24,50
Ziemniaki jad.	3,75—4,25	2,50—3,00	4,50—5,00	3,75—4,25
Gryka	—	—	—	—
Słoma luźna żyt.	—	6,30—6,55	5,50—6,50	—
Słoma prasow. „	8,50—9,50	7,05—7,80	—	8,00—8,25
Siano luźne	—	7,60—8,10	7,50—8,00	8,75—9,75
Siano prasow.	9,50—10,50	8,25—8,75	—	9,50—10,50

Ceny żyta zagranicą:

Berlin —; Praga 29,62; Hamburg (żyto amerykańskie bez cła) 22,75
Wartość dolara: 5,27 —; Wartość gramu złota: 5,92

Stronictwa chłopskie w Europie

Już w najbliższym czasie rozpoczniemy drukować w „Gazecie Grudziądzkiej” w formie broszurowej, pracę naukową J. GOJSKIEGO o Stronictwach chłopskich w Europie, Agraryzmie i Międzynarodowych organizacjach chłopskich i rolniczych.

Praca ta obejmować będzie około 300 stron druku. Składając więc poszczególne arkusze tej pracy, każdy z Czytelników będzie mógł złożyć sobie piękną i wielce pożyteczną książkę naukową o zagadnieniach żywo dotychczas wsi.

GRUZZLICA PŁUC

jest nienalagalna i corocznie, nie robiąc różnicy dla poci, wieku, i stanu pociąga bardzo wiele ofiar. Przy zwalczaniu chorób płucnych, bronchitów, grypy, uporczywego męczącego KASZLU itp. stosuj

pp. Lekarze
„BALSAM TRIKOLAN - AGE”
który ułatwiający wydzielenie się płwociny usuwa kaszel, wzmacnia organizm i samopoczucie chorego, oraz powiększa wagę ciała.
Do nabycia w Aptekach.

Z POMORZA

POWAŻNY WYPADEK SAMOCHODOWY

Wejherowo — Na szosie skarszewskiej w pobliżu Gnieźdźewa wydarzył się wypadek samochodowy, który na szczęście nie pociągnął za sobą ofiar ludzkich. Wskutek defektu kierownicy szofera samochodu ciężarowego brandu Gleskego z Wejherowa stracił panowanie nad wozem, który z całym rozpadem wpadł na drzewo przydrożne. Wóz został doszczętnie rozbity a zawartość skrzyni rozlała się c potluczonych butelek na szosę. Kierowca cudem wyszedł z wypadku z większymi okaleczeniami, tak że o własnych siłach mógł udać się do Pucka, aby sprawdzić pomoc.

NIESFORTNY SZOFER

Gdynia — Antoni Sabatowski szofer, — obywatel niemiecki, stał mieszkający na terenie Gdańska, przejeżdżając przez Grynię, najechał na ulicy Starowiejskiej na rowerzystę Zenona Polla. Poll doznał lekkich okaleczeń ciała.

Ponieważ winę wypadku ponosi Sabatowski, został on zatrzymany.

handlowych. Baloght popadł w depresję psychiczną, graniczącą z atakami furii.

Zawezwani najwybitniejsi lekarze oświadczyli, że krezus nie jest niebezpieczny dla otoczenia i że choroba sama przejdzie.

Baloght zastał jednak wysiedziony z Ameryki, gdyż wysłał wraz częścią listy do najwyższych czynników St. Zjednoczonych, pomawiając je o współpracę z gangsterami i działanie na jego szkodę.

Władze postanowiły pozbyć się jubilara, jako uciążliwego obcokrajowca.

Kiedy „Batory” znajdował się o kilkanaście mil morskich od Kopenhagi, w dniu 3 bm. o godz. 16 jubiler udał się do łazienki okrętowej i od tej pory zaginał po nim wszelki ślad. Stwierdzono tylko, że w łazience były otwarte iluminatory, co wskazuje niezbicie na to, że nieszczęśliwy jubiler wyskoczył przez okno do morza.

BOLE reumatyczne i artretyczne
 NAJWIĘCEJ DOKUŻAJĄ PODCZAS ZIMNA I NIEPOGODY

MASO PRZECIWI-REUMATYCZNA

OSMOGEN GASECKIEGO

PEŁN PRZECIWI-REUMATYCZNY DO KAPIEŁI OSMOGEN KOJA TE BOLE.

Gospodarstwa

sprzedam 45 morg zabudowania ogród. Cena 650 zł
 14 morg zabudowania c na 3.500 Dom murowany morga ziemi przy mieście Cena 1400. Duży wybór różnych gospodarstw, ka mienie, dzierżaw, znacze. Gawlik Ostrzeszów Kolejowa 42. (152)

Gospodarstwo

pod Leszmem Poz. 22 morgi dobrej ziemi z budynkami maszynami i pełnym łańcuchem sprzedam z powodu stosunków rodzinnych. Cena 9000 zł. Oferty do Gaz. Grudz pod Nr. 1452.

Sprzedam

lub wydzierżawię karczmę z rzeźnictwem w kościelnej wiosce Of. do Gazety Grudz. pod nr. 1468

Gospodarstwo

prywatne pół km. od Brodnicy 65 morg ziemi żytnio pszennej w tym 6 morg łąki z torfem, budynki maszynowe z żywym i martwym inwentarzem, mały depozyt nad zaraz na sprzedaż. Wpł. 12.000 reszta według umowy Franciszek Stawiski, Karbowo pocz. Brodnica

Parcela

ciężką, piekarnię nadzwyczajne położenie Wodna-centrum, Stowackiego okazynie sprzedam. Toruń Mickiewicza 3-1.

Samochód ciężarowy

"Ford" w dobrym stanie sprzedam. cena 1550 złotych Edward Kowalewski, Żyrardów, p-ta Murzynno pow. Inowrocław

Korzystna lokata kapitału

Okazyjnie

Folwark 330 morg w tem 29 m. 50 letn. lasu inwentarz żywy i martwy z powodu stosunków rodzinnych spiesznie za 40 tys. zł. na sprzedaż (znaczek) Zgł. J. Ofierzyński Ostrów Wlkp. ul. Kaliska 17. m. 8

Okazja

motor ropny w bardzo dobrym stanie 16 hp. siły w ruchu tanio sprzedam Spółka Smolarzyny p-ta Żołynia woj. Lwowskie (1521)

Gospodarstwo

morgowe i 11 morgowe 2 zabudowaniem przy Grudziądzu sprzedam. Właściciel: Wilińska Grudziądz, ul. Sw. Wojciecha 24 (1058)

Majątek

330 morg, dom 6 pokoi cena 45.000 wpłaty 13.000 bez inwentarza. 50 morg cena 18.000 wpłaty 4.000 30 morg cena 20.000 wpłaty 12.000 75 morg cena 24.000 wpłaty 12.000 7 morg cena 3.500 wpłaty 2.000 Sowiński Poznań. Garnarska 2 telefon 18-21

Rzeźnictwo

mieszkaniec, warsztatem rzeźniczym Poznań koło rzeźni sprzedam. Strugałek, Poznań, Szewska 12

St. Leśniowski

O nabożach pomocniczych

cena z przesyłką 1,75 zł.

Książkę wysyłamy tylko za poprzednim nadesłaniem pieniędzy

Zakłady Graficzne i Wydawnicze Wiktora Kulerskiego w Grudziądzu

WOLNE POSADY

Włodarza

dzielnego i energicznego z zaciężnikami poszukuje od 1 kwietnia 1938 r. większą majątność na Kujawach. Zgłoszenia prosimy skierować do Zarządu Dóbr Markowickich, Markowice, pow. Mogilno

Młody

uczciwy szuka współnieck do założenia sklepu z gotówką do 3.000 zł. Oferty do Gaz. Grudz. pod „Młody” nr. 1523

Po nadesłaniu

1. — zł. na P. K. O. 201-48 przesyłamy cenę książki weterynaryjną str. 80. Wypróbowane domowe środki lecznicze i recepty. Drukarnia Mieszczanka - Poznań, Murna 2.

MASZYNY DO SZYCIA

gwarantowane, najprzedniejszych marek światowych, z przybor. do haftowania, merżkowania, cerow. i. t. d. — **ZŁ. 150 GOTÓWKĄ I RATAMI.** Bezpłatne katalogi wysyła: **CENTRALA MASZYN Kraków ul. Dietłowska nr. 100** — Skrytka pocztowa 78. —

TOKARZ

do drzewa młodszy, potrzebny od zaraz. Zgłoszenia piśmienne kierować: Wacław Gierdański Gdynia Plac Kaszubski 10

KUPNA

Jęczmień

browarniany kupi Browar Grudziądzki, Grudziądz, ul. Marszałka Focha (1497)

Wytwórnia instrumentów Muzycznych

Franciszek Niewczyk Lwów

ul. Grodecka 2-B poleca najtaniej wszelkie instrumenty oraz przybory. Przyjmuje naprawy. Cenniki na żądanie

Poszuk. posady

Młody

poeta przyjmie jakąkolwiek posadę przy wydawnictwie najchętniej w rep. akcyj. Of. do Gaz. Grudz pod „Literat” (4118)

Mężczyzna

lat 31, wiejski żonaty uczciwy, obowiązkowy, bez nalogów, polecenie proboszcza, prosi o pracę robotnika, woźnego dozorcę domowego lub innej stałej posady. Łaskawe oferty do Gaz. Grudz. pod „Wiejski” nr. 1361

Mam

talent powieściopisarstwa nie mam jednak gdzie swojej pracy. Doświadczonego ludowca społecznika uprzejmie proszę o informacje z tego zakresu. Adres: Szmigularz Mikołaj, pocz. Koniuszki, Siem wojew. lwowskie. 1 (141)

ROŻNE

Rolnicy!

Spieszcie nabyć dobrej ziemi na WOJNY. Gotowe gospodarstwa parcele, domy, place. Przyjmę do interesu współnika z 1000 zł zarobek pewny. Informacji udziela za załatwieniem znaczka. Józef Rudnicki Kowel Mokra 5 (1529)

Radioprogram z Warszawy

PIATEK, 12 listopada.
 Warszawa. 6,10 Pieśń Kiedy ranne wstają zorze; 6,20 Gimnastyka; 7,00 Dziennik poranny; 7,15 Muzyka — płyty; 8,00 Audycja dla szkół; 11,15 Audycja dla szkół; 11,40 Fragmenty z op. — płyty; 11,57 Sygnał czasu i hejnał; 12,03 Audycja południowa; Muzyka rozrywkowa; Dziennik południowy; Audycja słowno-muzyczna; 15,30 Wiadomości gospodarcze; 15,45 „To było naprawdę”; „Fatalny garnek” — audycja dla dzieci; 16,00 Rozmowa z chorymi; 16,15 Łódzka orkiestra salonowa; 16,50 Pogadanka aktualna; 17,00 Biblioteka publiczna w Łodzi — reportaż; 17,15 Siostry Burskie w swoim repertuarze; 17,50 Przegląd wydawnictw; 18,00 Wiadomości sportowe; 18,10 Egzotyczne orkiestry — płyty; 18,30 Program na jutro; 18,35 Audycja dla wsi; 19,00 „Pani Wiceszeregentowa” — kwatera starożytności; 19,30 Pieśni starowłostkie w wyk. Anieli Szlemińskiej; 19,50 Pogadanka aktualna; 20,00 Koncert symfoniczny; 21,20 Dziennik wieczorny; 21,30 Pogadanka aktualna; 21,35 Muzyka lekka — płyty; 22,50 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego i przegląd prasy.

SOBOTA, 13 listopada.
 Warszawa. 6,10 Pieśń Kiedy ranne wstają zorze; 6,20 Gimnastyka; 7,00 Dziennik poranny; 7,15 Muzyka — płyty; 8,00 Audycja dla szkół; 11,15 Audycja dla szkół; 11,40 Utwory skrzypcowe Piotra Czajkowskiego — płyty; 11,57 Sygnał czasu i hejnał; 12,03 Audycja południowa; Muzyka rozrywkowa; 12,20 Dziennik południowy; 15,30 Wiadomości gospodarcze; 15,45 Teatr Wyobraźni dla dzieci; Sluchowisko p. t. „Wesołe lalki”; 16,15 Orkiestra detu — koncert; 16,50 Pogadanka aktualna; 17,00 Artur Grottiger — opowieść biograficzna; 17,15 Od Aten do Bayreuth — migawki z dziejów opery; 17,50 Nasz program 18,00 Wiadomości sportowe; 18,10 Pogadanka aktualna; 18,15 Piosenki z płyt; 18,35 Audycja dla wsi; 19,00 Audycja dla polaków za granicą; 19,50 Pogadanka aktualna; 20,00 Muzyka lekka i taneczna w wyk. Małej Orkiestry P. R.; W przerwie o 20,45 Dziennik wieczorny i pogadanka aktualna; 21,45 „Klient” — skecz; 22,00 Koncert rozrywkowy w wyk. Ork. P. R.; 22,50 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego i przegląd prasy.

Humor

W tloku.
 „Nie obawiaj się, Kazika i tak znajdziemy, bo nosi on paczkę ze serem szwajcarskim.”

SPRZEDAŻE

Dom
 piętr. z piekarnią dobrze prosper. w mieście powiatowym z powodu choroby tanio sprzedam. Of. do Gaz. Grudz. pod nr. 1528

Nieruchomość
 dom mieszkalny z zabudowaniami i 13 morg ziemi ornej (wszystko w dobrym stanie) sprzedam B. Wacławowska, Czarnków (1501)

Balon bez gondoli —
 Rozbój bez pracy —
 Obrot bez reklamy —
 nie istnieje

Spodziewany skutek daje racjonalna reklama w

Gazecie Grudziądzkiej

Sprzedam
 2 morgi ziemi z budynkami za 2.200 zł. Władysław Kubiński, Łączewna gm. Pyszkowo, p-ta Boniego, pow. Włocławek.

Dom
 do sprzedania. Wiadomość Grudziądz Czerwiodrowna 20

Miód
 deserowo-łecznicy, prawdziwy bez domieszek czysty pod gwarancją 3 kg. 8,50 zł 5 kg. 13 zł 10 kg. 25 zł 20 kg. 49,50 zł wraz z naczyaniem i opłatą pocztową wysyła właściciel największej pasieki w Państwie. EUGENIUSZ BILIŃSKI i syn w Zbarażu

Uwaga Rolnicy Uwaga

Książka napisana przez Jerzego Lipowskiego p. t.

W jaki sposób dorobiłem się na gospodarstwie rolnym

Cena wraz z portoria 1,00 zł.

Książkę wysyłamy za poprzednim nadesłaniem pieniędzy

Zakłady Graficzne i Wydawnicze W. KULERSKIEGO
 Grudziądz Droga Łąkowa

Dr. J. Zaćwilichowski.

Przewodnik do wypychania ptaków i ssaków

cena z przesyłką 1,75 zł.

poleca

Księgarnia „Gazety Grudziądzkiej”
 Grudziądz Droga Łąkowa

Gazeta Grudziądzka* wydanie tańsze wychodzi 3 razy tygodniowo wraz z bezpłatnymi dodatkami „Gospodarz i Osadnik”, „Robotnik”, „Dodatek Świąteczny”, „Młoda Polska”, „Dobra Gospodyni” i „Śmiech”. Przedpłata wynosi kwartalnie na poczetie lub pod opaską 2,70 zł, miesięcznie 0,90 zł, w Wolnym Mieście Gdańsku 6,00 guldenów, za granicą wraz z kosztami przesyłki: we Francji 18 franków, w Belgii 4,50 belg., w Holandii 1,50 guld. hol., w Niemczech 2,00 RMK., w Szwajcarii 2,50 fr. szwajc., w Czechosłowacji 20 koron czesk., w Austrii 4,50 szylingów, w Danii 5,50 koron duńskich, w Szwecji 3,50 koron szwedz., we Włoszech 11 lirów włoskich, w Ameryce i Kanadzie 1 dol., w in. krajach równoważność 1,50 dol. am. — Ogłoszenia drobne za słowo 20 gr. słowa tłustym drukiem podwójnie najmniej 2 zł tylko za gotówkę — Redaktor odpow.: Stanisław Kunz sen. Grudziądz, ul. Piłsudskiego 78. — Drukarni Zakładów Graficznych i Wydawniczych Wiktora Kulerskiego w Grudziądzu, Droga Łąkowa (Konto rozrachunkowe nr. 1 Grudziądz — Konto P.K.O. Poznań nr. 200,420)